לולב הגזול פרק שלישי סוכה מב.

לא שנו. דפטור אלא שלא יצא ידי חובת נטילה קודם שהוציאו להשתמש טרוד במצוה וטעה בדבר מצוה אבל יצא כו קודם שהוציאו תו לא טעה בדבר מצוה הוא ולא טרוד מהשתמש במצוה לעשותה: ה"ג **הא מדאגבהיה נפיק ביה אמר אביי כשהפכו.** הכי קשיא ליה ה"ד לא יצא כו הא לא הוציאו אלא"כ הגביהו ומדאגבהיה נפק ביה ידי חובת לקיחה וקתני פטור אמר אביי כשהפכו כשהגביהו הפך העליון למטה והאגד למעלה ואמרינן לקמן[1] אין יוצאין בהן אלא דרך גדילתן: **דרך כבוד.** כגון כשורר שכורך ידיו בשורר כדאמרן לעיל (ד' ל.): **ודרך בזיון.** כגון בקעורה: **אומר היה רבי יוסי עולת העוף שנמצאת בין אגפיים.** גרלה בעיני דהאי בין אגפיים אינו אלא לשון עופות. עולת העוף שנמצאת בין עופות המלוקים לחטאת המפרכסין אלא המזבח שפעמים שהן נעשין על קרן אחת כדתנן בשחיטת קדשים (זבחים ד' סג.) חטאת העוף היתה נעשית על קרן מערבית דרומית ונלטה דגריס היתה אותה הקרן משמאת מלמטה וג' מלמעלה מלמטה חטאת העוף והגשות ושירי הדם ומלמעלה ניסוך המים והיין ועולת העוף כשהיא רגה במזרח שעיקר מקום עולת העוף בקרן דרומית מזרחית וכשהיו כהנים רגים עומדים ומולקים עולת העוף במזרח בתיים למערב ונעשית שם בקרן חטאת העוף אלא שהעולה למעלה מחוט הסקרא והחטאת למטה: **וכשבור.** הכהן חטאת העוף היא: **ואלה.** ונמצא שמעל בקדשי שמים בשוגג: **פעור.** מקרבן מעילה הוא"ל דעם החטאת נמצאת ואחילתה מלוה דכתיב (שמות כט) ואכלו אותם אשר כפר בהם הוה ליה טועה בדבר מצוה ופטור: **היינו דב.** למה ליה לרב הונא למימר פשיטא דממתני' שמעי' ליה: **מהו דתימא.** במתני' הוא דפטור משום דטעה בדבר מצוה וסוף סוף עשה מצוה שנטל הלולב בהזלתה זו אבל הכא לא עשה מצוה באחילתה אם עולת העוף היא: **קא משמע לן.** רב הונא דשמיע ליה מרבינה דלא שני לרבי יוסי בין טעה בדבר מצוה ועשה מצוה לטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה: הכי גרסינן **רבי יוסי אומר השוחט את התמיד שאינו מבוקר בהלכתו מן המומין בשבת חייב חטאת.** משום שחיטה בשבת שאינה של מצוה ואינה דוחה אלמא טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה חייב שהרי טרוד זה במצוה שהיה רוצה לשחוט תמיד של שבת וכשבור שהוא מבוקר: **להכשירן** לא גרסינן: **מלשכה שאינן מבוקרין.** דאין זה טועה בדבר מצוה שבטלאים שבלשכה זו אינו טרוד שאינן עומדין להקרבה להיות חרב עליהם מתי יקרבו ואף חרדת זמן התמיד לא שייכא הכא שקרוב למזבח הוא ולא דק בלשכות להבחין מאיזו יבחר: **מתני' מקבלת אשה מיד בנה ובעלה.** את לולביהן ולא אמרינן קמטלטלא מידי דלא חזי: **מחזירין למים.** שאם יכמוש: **בשבת מחזירין.** הרי מכאן נטלום היום אבל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים לוגן דטרם לתקוני מגא: **במועד מחליפין.** בחולו של מועד מצוה להחליף: **גמ' אימא לא.** דלגבה איכא איסור טלטול: **קא משמע לן.** כיון דלאוי לנטילת אנשים מותרת כלי עליו ומותר בטלטול לכל: **חייב בלולב.** שלא יכנוס בהן לבית הכסא: **יהודע לשמור גופו.** מטומאת מגע ומשא ואהל: **אוכלין על גופו טהרות.** אם נגע גופו בטהרות אין מושיין להם. אבל לא על ידיו אם נגע בידיו בטהרות מושיין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור ידיו מתורת סתם ידים שגזרו עליהם להיות שניות אלא אם כן יודע לשומרם אבל היודע לשמור את ידיו משמטלא אינו נוגע בשום דבר ספק[2] המטמא את הידים ואם לא מזהר ובא ליגע בטהרות טומל ידיו: **אוכלין על ידיו טהרות.** שנגעו ידיו בהם: **והיודע ליטול.** שאם שוטלין אותו נגעת בטומאה זו יודע להשיב הן או לאו אז אינו יודע: **כרשות הרבים ספיקו טהור.** אם שאלוהו ואמר אינו יודע: **כרשות היחיד ספיקו טמא.** הכי גמירי לה הלכתא מסוטה דאמרינן במסכת סוטה (דף כח.) ומכאן אתה דן לשרץ כו': **היודע לפרום כפיו.** כשהוא בהן: **חולקין לו תרומה בכיס הגרגות.** ומקמי הכי אין חולקין לו בגורן אבל משגרין לו לביתו אם יודע לשומרה בטהרה דהכי תניא בגמרא דטאלין על האטוסה (דף עט:) עשרה אין חולקין להם תרומה בכיס הגרגות אין חולקין להם שבזיון תרומה הוא שאין כל רואיו יודעים בו שהוא נקי לשומרה אבל לביתו אבל משגרין להם הבקיאים ומכירין בהם ומשיודע לפרום כפיו ופורם בלבור הכל יודעים שהבית שתי שערות שאין קטן פורם כפיו דאמרינן במגילה (דף כד.) הלך חולקין לו: היודע

אמר אביי בשהפכו. מדאינטריך לשנויי הכי משמע דסבירא ליה דמלות מ"אין לריכות כוונה דהא קאי אמונית לרשות הרבים והתם אין שייך מתכוין לאתת כל כמה דלא בירך ועוד דאיירי בהולך אלא נקי לגמוד ותימה דבסוף דאוהבו (ר"ה ד' כח:) דאמר רבא מלות אינן לריכות כוונה קא מותיב ליה אביי טובא ומאי אביי קיבלה מיניה: **עולת** העוף שנמצאת בין אגפיים. למאי דאמרי' בשאילי אלו דבריס (פסחים ד' עב:) דלא פטר רבי יוסי בלולב אלא משום דזמנו בהול לריך לומר דהאי נמי זמנו בהול כדי שלא תבא חטאת לידי עוזר: **מהו דתימא** התם הוא דטעה בדבר מצוה ועבד מצוה אבל הכא טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה אימא לא קא משמע לן. פלוגתא היא בפסחים פרק אלו דבריס (שם) דאמרינן התם בגתמלך לו שפוד של זהב בשפוד של אלי ואכלו ואית ספרים דגרסי מהו דתימא הני מילי מלוה דרמי עליה אבל מלוה דלא רמי עליה אימא לא כלומר לולב דלא סגי ליה דלא שקיל דאי אפשר על ידי אחריים אבל חטאת אפשר שיאכלנה אחר:

שאינו מבוקר בהלכתו. ואפי' נמלא תם משום דטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה דבפרק מי שהיה טמא (שם דף לג.) יליף לה מפסח בגזרה שוה: **היודע לישאל** ברשות היחיד ספקו טמא. אבל אינו יודע לישאל אפילו ברשות היחיד ספקו טהור כדדרשינן בסוטה פרק כשם (ד' מח:): **היודע לפרום** כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרגות. מקמי הכא אין מולקין לו בגורן אבל משגרין לו לביתו אם יודע לשומרה בטהרה והכי תניא בגמרא דטאלין על האטוסה ביכמות (ד' עט: ושם) עשרה אין מולקין להן תרומה בכיס הגרגות וקא חזיא מרש שוטה וקטן וקתני סיפא משגרין להן בביתיהן ובכיס הגרגות אין מולקין לו שבזיון תרומה היא שאין כל רואיו בקיאין בו שיודע לשומרה בטהרה אבל לביתו משגרין לו הבקיאין בו ומי שיודע לפרום כפיו ופורם כפיו ופורם בלבור הכל יודעין שהבית שתי שערות שאין קטן פורם את כפיו דאמרינן במגילה (דף כד.) כך פי' בקונטרס ולא משמע הכי אלא בקטן ממש אחרי דומיא דהיודע לדבר אביו מלמדו תורה והיודע לשחוט וכן כולהו אחרינן והא דאמר בטאטאין על האטוסה (ביכמות דף עט: ושם) דאין חולקין תרומה

לא שנו אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב הא מדאגבהיה נפק ביה אמר אביי כשהפכו רבא אמר אפילו תימא שלא הפכו הב"ע כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה הני מילי דרך כבוד אבל דרך בזיון לא אמר רב הונא אומר היה רבי יוסי עולת העוף שנמצאת בין אגפיים וכסבור חטאת העוף היא ואכלה פטור מאי קא משמע לן דטעה בדבר מצוה פטור היינו הך מהו דתימא התם הוא דטעה בדבר מצוה פטור היינו דעבד מצוה אבל הכא דטעה בדבר מצוה ולא עבד מצוה אימא לא קא משמע לן מיתיבי רבי יוסי אומר השוחט את התמיד שאינו מבוקר בהלכתו בשבת חייב חטאת וצריך תמיד אחר אמר ליה בר מינה דההיא דהא אתמר עלה אמר רב שמואל בר חתאי אמר רב המנונא סבא אמר רב יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב כגון שהביאו מלשכה שאינן מבוקרין: **מתני'** מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת רבי יהודה אומר בשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין קטן היודע לנענע חייב בלולב: **גמ'** פשיטא מהו דתימא הואיל ואשה לאו בת חיובא היא אימא לא תקבל קא משמע לן: קטן היודע לנענע: ת"ר קטן היודע לנענע חייב בלולב להתעטף חייב בציצית לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין יודע לדבר אביו לומדו תורה וק"ש תורה מאי היא א"ר המנונא יתורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ק"ש מאי היא פסוק ראשון היודע לשמור גופו אוכלין על גופו טהרות לשמור את ידיו אוכלין על ידיו טהרות היודע ליטאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור היודע לפרום כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרגות

היודע

מסורת הש"ס

[1] לעיל ה., ב) בפ"י אותה ועבד מלוה אבל כו' וכ"כ בתוס'. ג) [ערכין ב:], ד) ערכין כ: [תוספ' דמגילה פ"א ה"ג], ה) [כני לילית לא נקט לישנא דלקמן דמסתמא יש לו טלית ונכי לולב נמי יכול לאתת בגלוכו של אביו תוס' ערכין ב: ד"ה כיתבע], ו) [תוספ' שם תוספ' טהרות פ"ג ה"ח], ז) [דף מה:], ח) בפ"ש: בספר, ט) [ל"ל ומשיודע].

תורה אור השלם

1. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: דברים לג ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר אביי וכו' אינן צריכות כוונה. עיין לעיל דף לג ע"א תוס' ד"ה עיכר:

מוסף רש"י

ומחזירתו למים בשבת. שהיו שורין הטנוה בשבת כדי שלא יתבשו (לעיל לה:). הדרן עלך לולב הגזול

רבינו חננאל

לא שנו שפטור אלא שלא יצא בו מקודם, שנמצא מוציאו עכשיו לצאת בו, ולפיכך פטור. אבל יצא בו חייב חטאת. ואוקמה אביי, כשהפך הלולב בשמאל ואחרוג בימין. ורבא אוקמה בשהוציאו בכלי, דכי האי גוונא לא נפק ביה בהגבהתו, כי דרך בזיון הוא. והא דאמר רבא בשמעתא דמקמי הא, דאי נקטיה בסודרא נפיק ביה ידי חובתו, דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. הני מילי כגון סודר דהוא דרך כבוד אבל לקיחה בכלי דהוא דרך בזיון לא. אמר רב הונא אומר היה ר' יוסי, עולת העוף שנמצאת בין אגפיים, פי' שנמצאת מלוקה בין אגפיים, וכסבור חטאת העוף היא, ואכלה פטור. פשיטא, מהו דתימא גבי לולב טעה בדבר מצוה ומכל מקום עשה מצוה, אבל (דה)עולת העוף דלא עשה מצוה, כי אכילת העולה אינה מצוה, ליחייב, קמ"ל דפטור. ואותיבנא על רב הונא, ר' יוסי אומר השוחט תמיד שאינו מבוקר בהלכתו בשבת חייב חטאת ר' יוסי טעה בדבר מצוה מחייב. ומשני בר מההיא דהא אוקמה כגון שהביאו מלשכת הטלאין שאין מבוקרין, לפיכך חייב. **מתני'** מקבלת אשה מיד (בנה) [בנה] ומיד בעלה לולב, ומחזרת למים בשבת. כלומר אפי' אשה שאינה בת נטילת לולב.

עין משפט נר מצוה

קיז א מיי' פ"ב מהל' שבנות הלכה י:
קיח ב ג מיי' פ"ז מהלכות לולב הל' ט מהג מלכות עמין מד:
קיט ד מיי' שם הלכה יא סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרמא ס"ו:
קב ה ו מיי' פ"ז מהל' לולב הלכה כה סמג עשין עד טוש"ע א"ח סי' תרנד:
קבא ז מיי' שם הלכה יט סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרמ:
קבב ח מיי' פ"ג מהל' לילית הלכה ט סמג עשין מ טוש"ע א"ח סי' ח סעיף ג:
קבג ט מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה יג סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לז סעיף ג:
קבד י כ מיי' פ"ל מהל' א"ח הלכה ו סמג עשין יב טוש"ע י"ד סי' רמה סעיף ה:
קבה ל מיי' פי"ו מהל' אבות הטומאות הלכה י:
קבו מ מיי' פי"ב מהל' תרומות הל' כב:

רבינו חננאל (המשך)

והייתקין ארמר אסורה לטלטלה, קמ"ל אפי' אשה מותרת לטלטלה, וכל שכן איש. ומחזרתו למים בשבת ולא גזרינן משום השקו(אות) זרעים. ירושלמי הני מטלטלין עצי בשמים להריח בהן לחולה בשבת. רבנן דקיסרי אמרין, ערבה מותר להניף לחולה בשבת. ר' יהודה אומר בשבת מחזירין ביום [טוב] מוסיפין במועד מחליפין. יש מי שאומר, מחזירין ומוסיפין ומחליפין הכל בימים. ויש מי שאומר, ומחליפין ומוסיפין בהדס הוא. ומסתברא כמאן דאמר במים, דהא מחזירין ומוסיפין ומחליפין קתני. היכא דמחזירין בשבת, תמן קתני דמוסיפין ביום טוב ותמן קתני דמחליפין במועד. ואמאי אין מוסיפין מים בשבת, משום דנראה כמשקה זרעים בשבת. **פיסקא.** כל קטן היודע לנענע בלולב חייב. היודע להתעטף בציצית חייב, היודע לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין, היודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו וגו' ופסוק הראשון מקרית שמע, היודע לשמור ידיו אוכלין על גבי ידיו טהרות, היודע לשמור גופו אוכל על גבי גופו טהרות, כיצד כודקין אותו, [ז](מטבילין אותו ומוסרין לו חולין לשם תרומה, ורואין. היודע לשאל, ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור. יודע לפרוש את כפיו חולקין לו תרומה בגרגות.

[1] לשון התוספתא דטהרות פ"ג כך היא וכלב טוקנין אותו משקלין לאותו ומשקרין לו חולין לשם תרומה אם היה יודע לשמור את גופו אוכלין ע"ג גופו לשמור את ידיו אוכלין על גב ידיו טהרות. ע"כ.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com